PAARSE VRIJDAG EDUCATIEPAKKET ALS MIDDEL OM INVULLING AAN DE KERNDOELEN TE GEVEN

De huidige generatie kerndoelen zijn sinds 2006 van kracht. Ze waren toe aan vernieuwing omdat er onderwijskundige, vakspecifieke en maatschappelijke ontwikkelingen zijn die vroegen om een actualisatie van de kerndoelen. Daarnaast is de burgerschapsopdracht voor scholen aangescherpt, waardoor er behoefte ontstond aan een curriculum dat beter aansluit bij deze wettelijke opdracht. Waar burgerschap eerder alleen een wettelijke opdracht was, is het nu ook in kerndoelen uitgewerkt. De nieuwe kerndoelen maken duidelijker wat leerlingen daadwerkelijk moeten leren.

Wat betekenen de nieuwe kerndoelen voor Paarse Vrijdag?

De nieuwe kerndoelen voor het primair, voorgezet en speciaal onderwijs bieden scholen een mooie kans om de inhoud van het Paarse Vrijdag pakket steviger te verankeren in hun onderwijs. Seksuele diversiteit en genderdiversiteit hangen samen met andere onderwerpen, zoals democratische basiswaarden, maatschappelijke diversiteit, relationele en seksuele ontwikkeling en sociale en emotionele ontwikkeling. Ook bieden de kerndoelen meer handelingsperspectief: ze beschrijven ervaringen die leerlingen opdoen met en vaardigheden die leerlingen ontwikkelen ten aanzien van omgaan met seksuele en genderdiversiteit.

Bekijk de specifieke conceptkerndoelen waarin geslacht en seksuele diversiteit zijn opgenomen op de pagina hiernaast. Ze zijn te vinden in de leergebieden Burgerschap, Mens en Maatschappij en Mens en Natuur.

Het verschil tussen Burgerschap en Mens en Maatschappij

Ondanks dat de nieuwe kerndoelen van Burgerschap en Mens en Maatschappij elkaar op sommige punten raken, hebben zij een verschillend doel.
Binnen Mens en Maatschappij ligt de nadruk op het verwerven van kennis over maatschappelijke verschijnselen en ontwikkelingen. Hierin wordt diversiteit benaderd als een maatschappelijk gegeven: een onderdeel van de wereld waarin leerlingen opgroeien. Onderwerpen als culturele, seksuele en genderdiversiteit maken daarom onderdeel uit van het curriculum en dienen aan bod te komen.

Bij Burgerschap ligt het accent juist op de manier waarop mensen samenleven in een diverse en democratische rechtstaat. Hier ligt de nadruk juist op het handelen. Binnen het leergebied Mens en Natuur leren leerlingen over het menselijk lichaam, gezondheid, relaties en persoonlijke ontwikkeling. Daarbij is er expliciet aandacht voor de diversiteit die bestaat in sekse, genderidentiteit en seksuele oriëntatie. Zo leren leerlingen dat verschillen een vanzelfsprekend onderdeel zijn van hoe mensen zich ontwikkelen en zichzelf ervaren.

Van meetbaar naar merkbaar: De school en Paarse Vrijdag als democratische oefenplaats
De nieuwe kerndoelen geven scholen meer kaders en richting voor een inclusieve en een veilige schoolomgeving dan voorheen. Scholen zijn verantwoordelijk voor de school als democratische oefenplaats. Onderwijsprofessionals moeten bewuster aan de slag met het werken aan een democratische en inclusieve schoolcultuur waaronder seksuele en genderdiversiteit. Het werken aan een inclusieve en democratische schoolcultuur draagt bij aan de ontwikkeling van kennis, vaardigheden en een respectvolle houding ten aanzien van seksuele en genderdiversiteit van leerlingen.

De inhoud van het Paarse Vrijdag pakket past ook bij deze nieuwe belangrijke ontwikkeling namelijk de verschuiving van meetbaar naar merkbaar. Voelen leerlingen zich veilig om zichzelf te zijn? Durven zij op te komen voor een klasgenoot die wordt buitengesloten? Worden verschillen besproken met respect? Juist deze ervaringen laten zien of leerlingen de waarden van burgerschap daadwerkelijk in praktijk brengen in de school als een democratische oefenplaats. Paarse Vrijdag draait om het creëren van een schoolomgeving waarin iedereen zichzelf kan zijn en hoe kunnen we daar samen voor zorgen. Paarse Vrijdag draagt hieraan bij door leerlingen te laten oefenen met respect, inclusie en solidariteit. Het Paarse Vrijdagpakket besteedt niet alleen aandacht aan lhbti+ onderwerpen, maar ook aan uitsluiting, discriminatie, stereotypen en racisme. Daarnaast werken leerlingen aan sociale en emotionele vaardigheden, zoals omgaan met verschillen, klasgenoten betrekken, respect tonen en zorgzaam met elkaar omgaan. Zo helpt Paarse Vrijdag scholen om burgerschap niet alleen aan te leren, maar vooral zichtbaar en merkbaar te maken in de dagelijkse schoolpraktijk.

Waar Paarse Vrijdag vroeger gezien kon worden als een losse actiedag, geven de nieuwe kerndoelen ruimte om het onderdeel te laten worden van een bredere leerlijn. Het Paarse Vrijdagpakket zorgt ervoor dat leerlingen kennismaken met thema's als identiteit, diversiteit en stereotypen. Niet alleen op Paarse Vrijdag, maar het hele jaar door. Zo wordt de dag en de inhoud van het pakket een onmisbare schakel binnen een groter geheel.

Conceptkerndoelen waarin seksuele en genderdiversiteit expliciet worden genoemd

- Burgerschap

  20B. De leerling verkent hoe die kan omgaan met diversiteit in de samenleving.
  Het gaat hierbij om:
  - beschrijven van aspecten van diversiteit: godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, afkomst, geslacht, handicap en seksuele gerichtheid;
  - verkennen van de eigen identiteit ten aanzien van aspecten van diversiteit;
  - herkennen en benoemen van stereotypering, discriminatie en uitsluiting;
  - benoemen van het belang dat mensen elkaar gelijkwaardig behandelen;
  - ervaringen opdoen met het omgaan met verschillende perspectieven en ervaringen van anderen, overeenkomsten en verschillen

- Mens en Maatschappij

  28C De leerling beschrijft hoe mensen omgaan met diversiteit in de samenleving.
  Het gaat hierbij om:
  - uitleggen dat er verschillen bestaan tussen mensen op het gebied van godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, afkomst, geslacht, handicap en seksuele gerichtheid;
  - uitleggen dat er verschillen bestaan tussen mensen op het gebied van lichamelijke en cognitieve mogelijkheden, cultuur en taal;
  - beschrijven hoe waarden en gebruiken tussen mensen van elkaar kunnen verschillen;
  - beschrijven van diversiteit op het gebied van godsdienst en levensovertuiging: jodendom, christendom, islam, hindoeïsme, boeddhisme en humanisme;
  - beschrijven hoe mensen met stereotypering, vooroordelen, racisme en discriminatie andere mensen uitsluiten;
  - benoemen hoe mensen inclusie vormgeven.

  28D De school draagt bij aan de sociale en emotionele ontwikkeling van leerlingen en bevordert respectvolle omgang met anderen.
  Het gaat hierbij om:
  - aandacht schenken aan emoties en het omgaan met emoties;
  - bespreekbaar maken van wensen, grenzen, mogelijkheden en beperkingen;
  - stimuleren van veilige sociale omgang, weerbaarheid, samenwerking en conflicthantering;
  - aandacht schenken aan relationele en seksuele ontwikkeling;
  - bevorderen van respectvolle omgang met seksualiteit en seksuele diversiteit.

- Mens en Natuur

  31B De leerling toont inzicht in leefstijl, gezondheid en ziekte en verkent keuzes hierin.
  Het gaat hierbij om:
  - oriënteren op de invloed van hygiëne, voeding, slaap, natuur, relaties, seksualiteit en beweging op lichamelijke en mentale gezondheid;
  - beschrijven hoe bacteriën, schimmels en virussen het functioneren van mensen positief en negatief kunnen beïnvloeden;
  - verklaren hoe ziektes ontstaan en hoe ze voorkómen en behandeld kunnen worden;
  - beschrijven hoe onbedoelde zwangerschappen voorkomen kunnen worden;
  - benoemen van verschillende gezondheids- en welzijnsorganisaties voor hulp, mentale steun en preventie voor jezelf en anderen